

id. III, 132). També com cogn. mall. *Ventaiol* (a Alcúdia: *BDLC* XI, 422); i un Jaume *Ventallols* a. 1344, figura en la *C.d. p.* que Hug de Cardona atorga a la Poble de Claramunt (Font Rius § 376).

V. A l'alt Aragó, cap a Jaca: 1090: «ecclesias et villas --- *Vantaiolo*» (XLIII, *Reun.Top.Pir.*, p. 135): *Uentayolo* en Blancas i en el *Liber Privil.* (ib.; i Ga. Blanco, *Congr.Intern. Pir.*, p. 16); 1245: *Bentaiolo*, esgl. dependent de S. J. de la Peña (*BABL* X, 102).

ETIM. En aquest complex no hi ha raó per dubtar de la ben aparent provenença llatina-romànica. Probt. un NP, en forma diminutiva, adés com femení, adés masculí. Els NP en VENT- formen una vasta família en l'antroponímia llatina: *Ventidius*, *-entius*, *-edius*, *-ianius*, *-icius*, *-ina*, *-inarius*, *-urius*, *Ventrasius*, tots ells ben documentats en inscra. i textos romans per Schulze, i Skok, § 340; entre ells VENTILIUS (Schulze 252), d'on *Ventillac*, *-aillac* (Lot, Tarn-et-Gar.). D'aquí un dim. VENTILLOLA, *-OLUS*, que havia de donar *-llola*, *-llol*, però sofrí dissim. de la *l* en gran part de les formes, sigui en *y* sigui en *z*.

Els diminutius de NPP en *-IUS*, per mitjà dels suffix *-OLUS*, *-OLA*, *-OIA* eren molt corrents i ja en el temps clàssic, masculins, i encara més els femenins, l'hipocorístic o dim. ha estat sempre afavorit per a dones —recordem *Fabiola*, *Terentiola*, ben conegudes, i Ciceró escriu cartes a la seva *Tulliola*— formació que seguí proliferar en la nostra toponímia (*Oliola*, *Rubiola*, *Guardiola*...). Res a veure, doncs, amb formacions en *-ONE*, que rebutjo en l'art. precedent. El vocalisme etimològic *-ello*, *-jol*, *-a* es manté en les moltes mencions del nom I, entre elles la més antiga, de 985, en la grafia *Ventealiolo* del nom masculí a. 987 cal veure un *Venteiolo*, alterat per un copista posterior vacil·lant. Més sovint apareix *-alloe(a)* ja en mencions medievals, on *a* en part estarà per *ə* oriental, i en part es ressentirà de la influència de *Ventalla*, *avantatge* i mots semblants.

El Ventar, *Ventarich*, V. *Ventatjol*, V. *Ventallola*

VENTENAC (i *Ventenacs*, *-tinyac*, *-tallac*).

I. VENTENAC a l'alt Rosselló (un o dos?). El context sembla situar *Ventenago* prop d'Illa de Tet, en doc. de 982 (Abadal, *Eixalada*, p. 210). Ponsich, *Top.*, només troba *Ventenach* a. 1703, que situa entre Terrats i Forques: pobles uns 15 k. lluny d'Illa; potser localització només aproximada, o hi ha un duplicat?

II. Al Baix Empordà, en el *BDLC* VII, VII, 115, citen un *Ventenacs* a. 931 a *Mont-ras*, localitat ben prop de

ra a *La Bisbal* on assenyalen un *Ventinach* en el S. XIV; 922: «*vila Fonsedicta cum Apiliaries et Ventinaco* in pago Gerundensi» (*MarcaH.*, c. 844; *Esp. Sagr.* XLIII, 397; *Cat. Car.* II, 149.20) (on reconeixem *Fonteta* 5 i *Abellars*, prop de La Bisbal).

Encara que amb term. un poc diferent, sembla que hagi de ser el mateix lloc un «*Ventiniacus*, villa in pago Gerundensi» citat a. 982, per Dom Bouquet, *Rec. Hist. Gaules*, vol. IX; 1002: «ecl. Ste. Marie q. d. *Episcopalem*, simul cum alaude --- q. d. *Fontanetus* et *Fonte Edeta*, et *Apiliaries* et *Ventinaco* et *Muri* ---» (*Esp. Sagr.* XLIII, 420); 1124 en doc. d'aquest any, un *Ventenac*, cit. amb *Carull* (*BABL* IV, 46) crec p.p. Botet, pot ser el mateix lloc. En tot cas aquest lloc no té res a veure, contra el parer d'Aebischer, amb el IV.

III. *Ventenacs*, prop de la SdUrg., nom que recordo, encara que s'hagin extraviat les altres cèd. que en tenia; 1563: *Ventenachs* (*BABL* XVI, 60) prop de Cerc.

IV. En el Vallès, Sudoest: 988: *Ventenago* (Mas, *NHBna.* IX, 40); 997: *Ventenag* (id. id. 78); 1028: «in Vallense --- villa que dicunt *Ventannago*» (*Cart. St. Cugat* II, 159); 1054: «in loco vocato *Villa Rara*, sive aliter *Pedrencos* --- afr. Or. villa *Rabannes*, Mer. *Pilaribus*, Occid. *Ventannago*, et torrente *Baldrado*» (Mas, *I. c.* v, 33); 1119: «manso de *Venteiag*» (*Cart. St. Cu.* III, 44); 1179: «serra de *Venteiag*» (*Cart. S. C.* III, 277, prop de Reixac segons el context); 1182: *Ventiniag* (Mas, o.c. XII, 10).

En el nom IV la *-i-* de 1119 i 1179, el *Ventiniag* de 1182 i la *-nn-* 1028 i 1054, he de partir d'una base VENTINIACUM, que apareix també en el nom II, però només en la menció de 982. Tots els altres, en canvi, postulen VENTINACUM, o *-ACOS*, sense iod.

Totes dues variants, formatives es troben també en terres d'Oc però sobretot *-INACUM*. A l'Aude: *Ventenac-Cabardès* mun. pron. *bentenak*, doc. *-naco* 1027, 1260, 1349, 1429, 1445, però *Venteniaccum* el 930 i *-nbac* 1277. Un altre mun. *Ventenac* d'Aude, pron. com l'altre *Ventenachus* 856 i altres 5 dades medievals en *-na-*, menys *Ventenbac* 1402. I altres 5 localitats petites de nom *Ventenac*.

I també postula una base VENTINACO- un nom bearnès: Guilh. de *Bendeac* i Joan. de *Bendeat*, veïns de Lescar, a. 1472 (*Cart. d'Ossau*, p. 162). Sengles *Ventenac* a l'Aude, l'Arieja i la Creuse (Skok., § 340.1).

L'*ETIM.*, ja l'he anticipada a l'art. *Ventalló*: tot plegat ha de venir d'un VINTINACO- cèltic, en part *-INIACO-*, variant en *-NT-* de l'arrel de VINDOS 'blanc' (detalls en l'art. *Ventalló*).

Ventenacs, V. *Ventenac* *Venters*, V. *Ventafarines* *Ventinyac*, V. *Ventenac* *La Véntola*, V. *Vè-* misc.